

Priority českého předsednictví v Radě Evropské unie v oblasti zahraniční politiky

Podklad pro veřejnou diskusi

Plzeň, 2022

1. Česká zahraniční politika – základní orientace

Bezpečnost, prosperita, udržitelný rozvoj, ochrana lidských práv a vytvoření dobrého jména v zahraničí jsou základní cíle české zahraniční politiky. Česká republika chce zachovat demokraticky právní stát, který zajišťuje ochranu základních lidských práv a svobodu obyvatel. Přeje si udržovat stabilitu a bezpečnost v euroatlantickém prostoru, založené na spolupráci s NATO a EU. K zajištění stability Česká republika buduje vyspělé a připravené ozbrojené síly, které zajistí bezpečnost a ochranu českých obyvatel, dále snížení ekonomické a surovinové závislosti na aktérech, které pro stát mohou být hrozbou. Jako svou hlavní oblast zájmu v rámci zahraniční politiky Česká republika označuje oblast východní Evropy, severní Afriky, Blízkého a Středního východu, Sahelu a západního Balkánu. Členstvím v EU se ČR aktivně zapojuje do udržení stability v daných regionech a zmírnění migračních vln. Česká republika se také podílí na dodržování cílů udržitelného rozvoje či zmírnění klimatické změny.

Ve své bezpečnostní politice Česká republika usiluje o zajištění svrchovanosti, územní celistvosti a politické nezávislosti České republiky. Bezpečnostní politika je řízena tzv. Bezpečnostní strategií ČR z roku 2023, na jejímž znění se usnesla vláda ČR. Nejnovější strategie v sobě obsahuje aktuální zkušenosti z mezinárodního prostředí, např. Ruská federace je zde vnímána jako hrozba, Čína jako systémová výzva apod. Bezpečnostní strategie také reflektuje dlouhodobě palčivé hrozby jako jsou klimatická změna, kybernetický terorismus, pandemie apod. Strategie je vytvořena s ohledem na členství ČR v organizacích jako je NATO či EU, které na zmíněné události také reagují.

Bezpečnostní politika ČR je tvořena pěti prvky:

- 1) Zahraniční politika
- 2) Obranná politika
- 3) Politika v oblasti vnitřní bezpečnosti
- 4) Hospodářská politika v oblasti bezpečnosti státu
- 5) Politika veřejné informovanosti v oblasti bezpečnosti státu

Organizace kolektivní obrany NATO slouží jako hlavní nástroj pro zajištění bezpečnosti a obrany České republiky. Česká republika se zavazuje ke vzájemné obraně a silné vazbě s organizací. Účast České republiky na misích k udržení míru,

které jsou organizovány pod záštitou NATO, EU či OSN také patří do zájmů české zahraniční politiky.

Česká republika se podílí i na rozvojové pomoci, kde se v rámci zahraniční rozvojové spolupráce snaží odstranit chudobu a nerovnosti v rozvojových zemích. Podporují bezpečnost a prosperitu za účelem zapojení rozvojových zemí do demokratického vládnutí, mezinárodního obchodu a péče o životní prostředí.

2. Předsednictví v Radě EU – proč je to pro nás podstatné?

Rada Evropské unie je orgánem, jejímž hlavním úkolem je přijímat zásadní rozhodnutí na úrovni EU. Mezi její činnosti patří: přijímání rozpočtu EU, uzavírání mezinárodních dohod za EU a rozvoj společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Společně s Evropským parlamentem musí Rada EU přijmout a rozhodnout o právních předpisech Evropské unie a dalších závazných rozhodnutích. Rada EU je tvořena ministry ze všech členských zemí. Může se scházet v různých formacích a na různých úrovních, záleží na projednávané agendě, proto někdy zasedají např. ministři zahraničních věcí a jindy naopak ministři financí.

Předsednictví v Radě EU probíhá tak, že se ve výkonu členské státy EU střídají vždy po šesti měsících. Státy, které v daném období vykonávají předsednictví, můžeme označit jako tzv. trojici. Česká republika obdržela předsednictví v daném období společně se Švédskem a Francií. Nyní jsou předsednictví naplánována až do roku 2030. Trojice států si vymezí cíle, kterých chce v předsednictví dosáhnout a společný program, který obsahuje klíčová témata a otázky, na něž se budou během výkonu 18 měsíců soustředit. V návaznosti na připravený program, si každá jednotlivá země z trojice států připraví svůj vlastní, ještě detailnější program pro své šestiměsíční předsednictví. Předsednictví v Radě EU slouží především k rozvoji a efektivitě práce Rady např. na právních předpisech, legislativních postupech a mezistátní spolupráce. V návaznosti na zmíněné funkce je nezbytná nestrannost předsednické země. Mezi její hlavní úkoly patří především řízení zasedání v Radě EU, včetně jejích přípravných orgánů, a reprezentace Rady vůči ostatním orgánům EU, kdy předsednická země plní roli prostředníka mezi Radou a jinými orgány EU.

Podstatná role předsednictví v Radě EU spočívá v tom, že státy, které předsedají v daném období mohou do určité míry ovlivnit, jaké agendě se bude Rada EU během jejich předsednictví primárně věnovat. Státy mohou vytvořit své vlastní cíle a témata, které jsou v centru jejich zájmu a prosadit je na půdě EU.

3. Zahraničně-politické priority českého předsednictví v Radě Evropské unie v roce 2022

Celé předsednictví České republiky v Radě EU rámuje motto od Václava Havla: „Evropa jako úkol“.

Česká republika si za své priority vytyčila:

1. Zvládnutí uprchlické krize a poválečná obnova Ukrajiny
2. Energetická bezpečnost
3. Posílení evropských obranných kapacit a bezpečnost kybernetického prostoru
4. Strategická odolnost evropské ekonomiky
5. Odolnost demokratických institucí

Vojenská agrese Ruska na Ukrajině přiměla Českou republiku k podpoře snahy EU o uhájení suverenity a územní celistvosti Ukrajiny. Využívány budou veškeré nástroje a programy, které má EU k dispozici, mezi něž patří i posilování sankcí proti Ruské federaci. Evropská unie je rozhodnuta nadále vojensky a politicky podporovat Ukrajinu, protože si uvědomuje, že tím přispívá k zajištění bezpečnosti v Evropě. Mezi cíle ČR také patří přimět EU k přidělení statusu kandidátské země Ukrajině. Kvůli válce bylo nucena spousta ukrajinských obyvatel opustit své domovy. Právě Česká republika patří mezi země, která přijala nejvíce ukrajinských uprchlíků (cca 370 000). Na Evropské unii proto je, aby zvládla nastalou uprchlickou krizi a poskytla veškeré své zdroje ke kontrole dané krize. Česká republika nezapomíná ani na poválečnou obnovu Ukrajiny, která bude více než nutná. V Ukrajině bude zapotřebí obnovit kritickou infrastrukturu a hospodářství, zajistit základní služby a opět nastolit stabilitu v regionu.

V nastalé situaci nemůže EU záviset na energetických dodávkách plynu, ropy a uhlí z oblasti Ruské federace, proto se musí koncentrovat na energetickou bezpečnost, která zajistí diverzifikaci zdrojů a využití obnovitelných zdrojů energie. Tento palčivý problém se týká z velké části také ČR. Součástí je dekarbonizovat průmysl EU a vyměnit zemní plyn za vodík, což bude vyžadovat rozvoj vodíkové infrastruktury. Stejně tak se musí rozvíjet a aplikovat jaderná energetika, která zaručí plnění klimatických cílů a zajištění energetické bezpečnosti. EU se pokusí propojit dopravní toky mezi členskými státy a tím snižovat emise. České předsednictví upírá pozornost i na možnost negativních sociálních a

ekonomických dopadů, které zapříčiňují vzrůstající ceny energií. Je nutné podpořit energetické úspory v domácnostech.

Při pozorování dnešní mezinárodní situace si ČR uvědomuje nutnost zvýšení bezpečnosti a obrany v součinnosti s NATO. Rozvíjet se musí vojenské systémy, technologie a průmyslové kapacity EU. Kybernetické hrozby jsou stále více aktuální, a proto je nezbytné zaměřit se na boj proti dezinformacím a zabezpečení kybernetického prostoru. I Česká republika začala podnikat první kroky k zajištění větší bezpečnosti na českém území.

Covidová pandemie a ruská invaze na Ukrajinu způsobily výraznou tržní nejistotu a inflační šoky. K posílení své odolnosti je zapotřebí, aby EU snížila svou závislost na nestabilních státních režimech. Volný obchod se prohloubí zejména s dalšími demokratickými státy a více se podpoří vlastní technologická konkurenceschopnost. Abychom mohli být více soběstační, je třeba zajistit dostupnost strategických surovin a komponentů. Efektivnější digitalizace a automatizace evropského průmyslu nepochybně k těmto činům povede. Evropští občané se budou na měnící se podmínky adaptovat. Služby a digitální ekonomika spolu se zlepšením podnikatelského prostředí navýší konkurenceschopnost evropských firem. Podpora bude mířena i do vědy, výzkumu a nových inovací.

Evropská stabilita je založena na demokracii. I to nám ruská invaze na Ukrajinu ukázala. ČR se proto rozhodla, že EU by měla posilovat odolnost institucí, které přispívají k udržení a rozvoji demokracie a právního státu, např. pomocí transparentního financování politických stran, nezávislosti médií a dialogu s občany. Zejména mladí lidé jsou naší nadějí v budoucích politických procesech. Pozornost se tedy zaměří na ně. Pro evropské firmy bude nutností reflektovat ve své činnosti dopady na životní prostředí a respekt lidských práv.

Ruská agrese na Ukrajině jistě přispěla k ustanovení daných priorit. Jedná se ale o témata, které již dlouhou dobu rezonovaly jak na půdě ČR, tak EU. Nastalá mezinárodní situace, proto jejich řešení jen urychlila, aby se Evropa stala silnější, moudřejší a připravenější.

3. Témata k diskusi

- Odpovídají české zahraničně-politické priority tomu, co vy považujete za klíčová témata, která by se měla v zahraniční politice řešit? Co byste přidali/vyřadili/změnili?
- Která z českých priorit pro předsednictví v roce 2022 je z vašeho pohledu a pro vás osobně nejpodstatnější?
- Máte pocit, že rozumíte roli předsednictví v Radě Evropské unie?
- Dostává se k vám dostatek informací souvisejících s předsednickou rolí České republiky?

Bibliografie a další zdroje informací

Evropská rada, Rada Evropské unie (2024). *Předsednictví Rady EU* (<https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/presidency-council-eu/>, 25. 10. 2024).

Evropská rada, Rada Evropské unie (2024). *Rada EU* (<https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/what-the-council-does/>, 23. 10. 2024).

Evropská rada, Rada Evropské unie (2024). *Uprchlíci z Ukrajiny v EU* (<https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/ukraine-refugees-eu/>, 24. 10. 2024).

Evropská unie (nedat.). *České předsednictví v Radě Evropské unie* (<https://wayback.archive-it.org/12090/20230320155817/https://czech-presidency.consilium.europa.eu/cs/program/priority/>, 25. 10. 2024).

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky (2019). *Koncepce zahraniční politiky* ČR (https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/analyzy_a_koncepce/koncepce_za_hranicni_politiky_cr.html, 23. 10. 2024).

Trachtová, Zdeňka (2022). Uprchlíci, Ukrajina, energetika i obrana. Vláda představila priority předsednictví Rady Evropské unie. *Irozhlas*. 15. 6. 2022 (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/priority-ceske-predsednictvi-rady-evropske-unie_2206151727_jip, 24. 10. 2024).